

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen, om undantagstillämpning av 31 § lagen om rehabiliteringspenning och om beaktande av arbetstagares arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift i fråga om vissa dagpenningar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att sjukförsäkringslagens stadganden om dagpenning ändras så, att de bättre än tidigare möjliggör beaktandet av sådana särskilda behov som uppstår i en familj vid adoption eller när ett barn föds för tidigt. Rätten till faderskapspenning i samband med ett barns födelse ändras så att den existerar under moder-skapspenningsperioden.

Dessutom föreslås att en lag om beaktande av arbetstagares arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift i fråga om vissa dagpenningar skall stiftas. Enligt lagen skall i fråga om de dagpenningbaserade för-måner som räknas på grundval av en

persons lön år 1997 beaktas en sänkning av förtjänstnivån med 4,5 % i fråga om arbetstagares arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift. Likaså föreslås att det stiftas en lag om undantagstillämpning av 31 § lagen om rehabiliteringspenning genom vilken man avstår från indexjustering av minimibeloppet av rehabiliteringspenningen. Sjukdagpenningens, föräldrapenningens och specialvårdspenningens minimibelopp kommer inte heller att höjas.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1997 och avses bli behandlad i samband med den. Lagändringarna avses träda i kraft vid ingången av 1997.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Föräldrapenning till adoptivföräldrar

Enligt 21 § 1 mom. sjukförsäkringslagen har en försäkrad, som varit bosatt i Finland minst 180 dagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten eller som i sin vård har tagit ett barn som avses i 4 mom., rätt till moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning. En förutsättning för moderns moderskaps- och föräldrapenning är enligt paragrafens 2 mom. dessutom att haveskapet har varat minst 154 dagar. För faderns faderskapspenning förutsätts enligt paragrafens 3 mom. att fadern deltar i vården av barnet och inte är i förvärsarbete eller annat arbete utanför hemmet. Rätt till föräldrapenning har enligt 4 mom. även en försäkrad som i sin vård har tagit ett barn under sex år i avsikt att adoptera det, under förutsättning att den försäkrade deltar i vården av barnet och inte är i förvärsarbete eller annat arbete utanför hemmet. Denna rätt till föräldrapenning har dock inte en försäkrad som lever i äktenskap med föräldern eller adoptivföräldern till det barn som skall adopteras eller, utan att ingå äktenskap, lever i gemensamt hushåll under förhållanden av äktenskapsliknande natur med en sådan person.

På grund av vården av adoptivbarn betalas föräldrapenning till en försäkrad som avses i 23 § 4 mom. eller till hans make för varje vardag under vilken vården fortgår tills 234 vardagar har förflutit från barnets födelse, dock för minst 100 vardagar. Föräldrarna kan sinsemellan komma överens om vilkendera av dem som stannar hemma för att vårda barnet under föräldrapenningsperioden. Det är inte möjligt att till vardera föräldern samtidigt betala dagpenning. Den motsvarande tidsperioden för biologiska föräldrar är enligt 23 § 2 mom. sjukförsäkringslagen 263 vardagar från moderskapspenningens periodens början. Härav är 105 vardagar moderskapspenningens period och denna tid är nödvändig framför allt med tanke på moderns hälsotillstånd. En adoptivfar har inte motsvarande rätt till faderskapspenning som en biologisk far till ett barn har.

Adoptivbarnen är ofta inte nyfödda. I

praktiken innebär detta att adoptivföräldrarnas rätt till föräldrapenning i många fall sammanlagt är endast det minimiantal dagar som lagen erbjuder, dvs. 100 vardagar eller ca fyra månader. Särskilt i fråga om adoptivbarn som adopteras från utlandet skall det beaktas att deras anpassning till helt nya förhållanden är en lång och svår process. Allting förändras: kulturen, språket, maten, klimatet, vårdarna etc. Det viktigaste målet med föräldraledigheten är att barnets behov av trygghet tillfredsställs och att kontakt mellan barnet och dess moder och fader skapas. Den tid ett adoptivbarn behöver för att fästa sig vid sin nya moder och fader och barnets behov av trygghet är vad utgångspunkten beträffar jämförbart med ett biologiskt barns motsvarande behov. I de fall då barnet vid adoptionen inte längre är nyfött kan det ha mycket svåra erfarenheter av separationer och brist på vård. Därför kan barnets trygghetsbehov vara särdeles betydande. Barnets anpassning skulle ske lättare om föräldrarna eller åtminstone en av dem hade möjlighet att så länge som möjligt stöda barnet under den första tiden. Tillräckligt mycket gemensam tid är en förutsättning för att barnets känsla av trygghet skall öka. Sett från denna synpunkt kan den nuvarande i lagen avsedda tiden på 100 dagar då en förälder kan stanna hemma och få understöd inte alltid anses vara tillräcklig.

Avsikten med faderskapspenningen, som betalas i samband med barnets födelse, är förutom att fadern och barnet skall kunna bekanta sig med varandra också att moderns ställning skall underlättas på grund av den förändring som ett nyfött barn innebär. Detta behov kommer inte lika konkret fram i samband med en adoption. Å andra sidan kan den åldersgräns på sex år som nämns i lagen anses vara motiverad. Adoptivföräldrars föräldrapenning är avsedd att möjliggöra vård av små barn. I fråga om ett barn i skolåldern finns det inte längre samma behov för föräldrarna att stanna hemma som i fråga om barn under skolåldern.

På grund av det ovan anförda föreslås att 23 § 4 mom. i gällande sjukförsäkringslag ändras så att en adoptivförälder har rätt till dagpenning under åtminstone 180 vardagar, dvs. ca sju månader, i stället för nuvarande

minst 100 vardagar. Denna tidsperiod kan allmänt taget anses vara tillräcklig för att tillfredsställa barnets behov av trygghet och för att skapa inbördes kontakt mellan barnet och dess adoptivföräldrar. Tidsperioden motsvarar i fråga om längd ungefär föräldrapenningsperioden för biologiska föräldrar.

1.2. Föräldrapenning till föräldrar till prematurer och den ändring som gäller faderskapspenningen

Rätten till moderskapspenning uppkommer enligt 23 § 1 mom. sjukförsäkringslagen tidigast 50 vardagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, om den försäkrade inte är i förvärvsarbete eller annat arbete utanför hemmet. Härvid upphör moderskapspenningsperioden då förmånen har betalats för 105 vardagar. I annat fall uppkommer rätten till moderskapspenning senast 30 vardagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten och upphör då 75 vardagar förflutit från den beräknade tidpunkten för nedkomsten, denna dag medräknad. Har havandeskapet upphört tidigare än 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, t.ex. 60 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten på grund av för tidig födsel, börjar moderskapspenningsperioden vid havandeskapets slut.

Barnets far har enligt 23 § 3 mom. sjukförsäkringslagen rätt till faderskapspenning som betalas för 6 vardagar antingen under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden. Dessutom betalas faderskapspenning för minst 6 och högst 12 vardagar i samband med barnets födelse.

Föräldrapenning betalas enligt 23 § 2 mom. sjukförsäkringslagen till barnets moder eller fader från utgången av moderskapspenningsperioden tills 263 vardagar har förflutit från periodens början, den första utbetalningsdagen medräknad. Den tid för vilken föräldrapenning betalas förlängs med 60 vardagar, då två eller flera barn har fötts samtidigt.

Enligt 34 § 1 mom. lagen om arbetsavtal har en arbetstagare på grund av havandeskap och barnsbörd eller vård av barn rätt till moderskaps-, faderskaps- eller föräldradedighet för den tid till vilken moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning som tillkommer arbetstagaren enligt sjukförsäkringslagen anses hänföra sig eller, om arbetstagaren inte

har rätt till nämnda förmån, för den tid till vilken denna förmån skulle hänföra sig om arbetstagaren vore berättigad därtill.

Specialvårdspenning betalas enligt 23 c § och 23 d § 1 mom. sjukförsäkringslagen till föräldern till ett sjukt eller handikappat barn under 16 år, om den försäkrade på sjukhus eller på sjukhuspoliklinik på grund av sjukdom eller handikapp som den försäkrades barn lider av, deltar i vården eller rehabiliteringen av barnet och om den läkare som vårdar barnet anser detta vara nödvändigt. En förutsättning för specialvårdspenning för ett barn i åldern 7—15 år är svår sjukdom eller svårt handikapp hos barnet. Specialvårdspenning betalas inte enligt 23 f § 3 mom. sjukförsäkringslagen för den tid under vilken den försäkrade har rätt att få moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning. Den ovan nämnda rätten till frånvaro från arbetet som avses i lagen om arbetsavtal har inte kopplats till specialvårdspenningen.

Det har visat sig vara problemfyllt att anpassa moderskapspenningsperioden på ett ändamålsenligt sätt i sådana fall där barn föds för tidigt. Intensivvården av för tidigt födda barn har utvecklats så att allt fler sådana barn kan räddas till livet. Moderskapspenningsperioden kan allra tidigast börja då havandeskapet har upphört efter att ha varat 154 dagar, dvs. 22 graviditetsveckor. I ett sådant fall återstår ca 4 månader till den beräknade tidpunkten för nedkomsten. När det återstår 50 vardagar till den beräknade tidpunkten för nedkomsten är graviditeten ungefär i 31:a eller 32:a veckan. Ca 50 % av alla barn som föds i 23:e eller 24:e graviditetsveckan överlever på grund av intensivvården. Nästan alla barn som föds efter 28:e graviditetsveckan och som inte har några livshotande skador överlever. I Finland torde ca 450 sådana prematurer födas årligen.

I de flesta fall får barnet lämna sjukhuset ungefär vid den tidpunkt då den beräknade tidpunkten för nedkomsten infaller. Sjukhusvården pågår således 3—4 månader, ibland längre. Barnets vistelse på sjukhus är både fysiskt och psykiskt tungt för föräldrarna. Många besöker sitt barn dagligen trots att avståndet mellan hemmet och sjukhuset är långt. En nära kontakt med föräldrarna är mycket viktigt för barnets utveckling. Också efter det att barnet har kommit hem från sjukhuset är de krav som ställs på föräldrarna till ett för tidigt fött barn exceptionellt stora. Ett barn behöver ofta särskild omvård-

nad och tillsyn under en relativt lång tid.

Stadgandena om moderskaps- och föräldrapenning i sjukförsäkringslagen beaktar inte i tillräcklig utsträckning behoven hos föräldrar till för tidigt födda barn. I samband med normala förlösningar pågår moderskaps- och föräldrapenningsperioden sammanlagt ca tio månader. Eftersom moderskapspenningensperioden trots allt börjar omedelbart efter barnets födelse i de fall, då barnet föds tidigare än 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, kan moderskapspenningensperioden ha upphört redan innan barnet kommer hem och föräldrapenningsperioden kan ha upphört redan efter sex månader från den beräknade tidpunkten för nedkomsten. På samma sätt möjliggör inte heller stadgandena om faderskapspenning en tillräcklig flexibilitet så att faderskapsledigheten kan hållas vid den tidpunkt som med tanke på familjens behov är fördelaktigast.

Det vore viktigt att föräldrarna till ett barn som har fötts för tidigt ges möjlighet att vara lediga så länge att barnet uppnår samma utvecklingsstadium som andra barn då deras föräldrars ledighet tar slut. Detta mål kunde man nå ändamålsenligast genom att förlänga föräldrapenningsperioden så att den motsvarar en för tidig födsel. På grund av detta föreslås att 23 § 2 mom. sjukförsäkringslagen ändras så att den tid för vilken föräldrapenning utbetalas förlängs med så många vardagar som moderskapspenningensperioden har börjat tidigare än 50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten. Samtidigt föreslås att den sista meningen i 23 § 1 mom. skall förtydligas i enlighet med rättspraxis, så att rätten till moderskapspenning, oberoende av den bestämda tiden på 50 vardagar som nämns i paragrafens 1 mom., uppkommer från och med den tidpunkt då havandeskapet upphör, om det har upphört tidigare än 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten. I detta fall upphör moderskapspenningensperioden normalt när moderskapspenning har betalats för 105 vardagar.

Avsikten med faderskapspenningen är att göra det möjligt för fadern att delta i skötseln av barnet när det efter födseln kommer hem och att göra det lättare för fadern och barnet att bekanta sig med varandra i hemmiljö. För att användningen av faderskapspenningen skall bli mer flexibel kunde faderskapspenningen för 6—12 vardagar i

samband med barnets födelse tydligare hänföra sig till moderskapspenningstiden, varvid faderskapspenningstiden inte i fall av för tidig födsel måste tas ut under den tid barnet vistas på sjukhus. På grund av detta föreslås att det nuvarande 3 mom. i 23 § sjukförsäkringslagen ändras så att faderskapspenning betalas för minst 6 och högst 12 vardagar under moderskapspenningensperioden.

I det nuvarande 3 mom. i 23 § sjukförsäkringslagen hänvisas till den gamla minimidagpenningen i fråga om faderskapspenning som betalas till värnpliktiga. Ordalydelsen föreslås bli preciserad så att faderskapspenning som betalas till en värnpliktig är åtminstone lika stor som minimibeloppet av den faderskapspenning om vilken stadgas i 22 § 1 mom. sjukförsäkringslagen.

1.3. Beaktande av arbetstagares pensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift

Arbetstagare måste alltså betala arbetstagares arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift 1997 på samma sätt som under tidigare år. Dagpenning enligt sjukförsäkringslagen bestäms på grundval av de arbetsinkomster som konstaterats i beskattningen. Rehabiliteringspenningen bestäms på samma sätt som den i sjukförsäkringslagen avsedda dagpenningen. En motsvarande kalkyleringsmodell som grundar sig på arbetsinkomsterna gäller även i fråga om arbetslöshetsdagpenningen. Också den årsarbetsförtjänst som nämns i lagen om olycksfallsförsäkring bestäms utgående från arbetsinkomsten. I dessa och i alla övriga sådana fall då dagpenningförmånen bestäms på grundval av bruttoarbetsinkomsten, skall verkningarna av arbetstagares arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift beaktas 1997, annars blir ersättningsnivån i fråga om socialförsäkringsförmåner snedvriden i jämförelse med den inkomst som fås i form av lön. Därför föreslås att från arbetsinkomster eller sådana förmåner som skall utbetalas, vilka påverkar dylika dagpenningförmåner, skall dras av 4,5 % innan förmånen fastställs. Avdraget bör göras både från arbetsinkomster som konstaterats i beskattningen och från uppskattade arbetsinkomster. Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare anvisningar om varje förmansslag.

1.4. Rehabiliteringspenningens minimibelopp, sjukdagpenningens och föräldrapenningens samt specialvårdspenningens minimibelopp justeras inte

Enligt 31 § lagen om rehabiliteringspenning skall rehabiliteringspenningen som bestäms enligt 14 eller 15 §, årligen indexjusteras med iakttagande av 9 § lagen om pension för arbetstagare. Rehabiliteringspenningens minimibelopp är enligt 14 § 3 mom. lagen om rehabiliteringspenning 60 mk per dag. Det är inte meningen att rehabiliteringspenningens minimibelopp skall höjas. Därför föreslås att det stiftas en lag om undantagstillämpning av 31 § lagen om rehabiliteringspenning, enligt vilken man avstår från att göra den lagstadgade indexförhöjningen av rehabiliteringspenningens minimibelopp 1997.

Minimidagpenningen enligt sjukförsäkringslagen slopades vid ingången av 1996. Endast i det fall att den försäkrades arbetsförmåga har varat minst 60 dagar, betalas enligt 18 b § 1 mom. sjukförsäkringslagen i dagpenning som är nödvändig med tanke på tryggande av utkomsten högst 60 mk per dag. Enligt 22 § 1 mom. sjukförsäkringslagen är moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen minst 60 mk per dag. Också beloppet av specialvårdspenningen är enligt 23 e § 1 mom. sjukförsäkringslagen minst 60 mk per dag. Nämda markbelopp justeras inte årligen så att de motsvarar det index som avses i lagen om pension för arbetstagare, utan en ändring av dem kräver en ändring av lagen. I denna regeringsproposition föreslås inte att minimibeloppen av sjukdagpenningen, föräldrapenningen och specialvårdspenningen skall ändras.

2. Propositionens verkningar

Under de senaste åren har ca 100 barn årligen adopterats från utlandet till Finland. Av dessa har ca 20 % varit 6-åringar eller äldre. År 1995 placerades 28 finska barn som adoptivbarn. Alla barn var högst 6 år gamla. Dessutom adopterades 61 barn som vårdats i fosterhem. Av dessa var ungefär hälften äldre än 6 år. Om det för adoptivbarn som är under 6 år betalas föräldrapenning för minst 180 vardagar i stället för de nuvarande minst 100 vardagarna beräknas tilläggsutgifterna för sjukförsäkringsfonden

uppgå till ca 2,4 milj. mk per år (för 120 adoptivbarn i genomsnitt 250 mk/vardag).. Den tilläggsutgift som sjukförsäkringssystemet åsamkas av ändringen av föräldrapenningen för en förälder till ett för tidigt fött barn uppskattas uppgå till ca 1,5 milj. mk, om det 1997 föds 450 barn tidigare än 8,3 veckor (= 50 vardagar) före den beräknade tidpunkten för nedkomsten och den genomsnittliga föräldrapenningen är 178 mk/vardag och föräldrapenning betalas i genomsnitt för 18 vardagar. De ändringar som föreslagits i föräldrapenningen för adoptivbarn och för tidigt födda barn uppskattas sammanlagt uppgå till ca 4 milj. mk per år.

När 4,5 % motsvarande arbetspensionsavgiften och arbetslöshetsförsäkringsavgiften dras av från de arbetsinkomster som utgör grund för dagpenningarna, sparas i sjukförsäkrings-, arbetslöshets- och olycksfallsförsäkringsutgifter knappt 400 milj. mk, varav statens andel är knappt 300 milj. mk.

Den uteblivna justeringen av minimibeloppet av sjukdagpenningen, föräldrapenningen och specialvårdspenningen samt rehabiliteringspenningen uppskattas spara ca 5 milj. mk i sjukförsäkringsfondens utgifter per år.

Propositionen ansluter sig till budgetproposition för 1997 och avses bli behandlad i samband med den.

I enlighet med det ovan anförda har en arbetstagare rätt till föräldraledighet för föräldrapenningsperioden. Den lagstadgade tiden för ledighet bryter inte av arbetsförhållandet, utan därefter har arbetstagaren rätt att återvända till sitt tidigare eller därmed jämförbart arbete. Om föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar och föräldrar till för tidigt födda barn förlängs på föreslaget sätt, påverkar detta föräldraledighetens längd och semestern som ges på basis av den samt ovan nämnda uppsägningsskydd. Å andra sidan har arbetsgivaren i anknnytning till den semster som intjänas för föräldrapennings-tiden rätt att få ersättning från sjukförsäkringsfonden enligt lagen om ersättning till arbetsgivare för semesterkostnader för den tid föräldradagpenning betalas (238/94).

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet som tjänsteuppdrag. I samband med beredningen av propositionen har folkpensionsanstalten hörts.

Propositionen grundar sig på lagmotionerna nr 36 och 105/1994 rd., vilka har väckts i riksdagen. Enligt den först nämnda lagmotionen skulle adoptivföräldrar ges samma rätt till moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning som biologiska föräldrar har och dagpenningen kunde också betalas för ett adoptivbarn på 6 år eller äldre. Enligt den senare lagmotionen skulle barnets mor ges möjlighet till ledighet ända tills barnet uppnår samma utvecklingsstadium som andra barn i det skede då deras föräldrars ledighet tar slut. Dessutom borde fadern till ett för tidigt fött barn ha bättre möjligheter än för närvarande att vara hemma när barnet kommer från sjukhuset.

I en promemoria av arbetsgruppen för föräldrapenning 1989 (STM 1990:9) har längden på föräldrapenningsperioden i prematurfall dryftats. I detta sammanhang diskuterades ett alternativ som innebär att föräldrapenningsperioden för en förälder till ett barn som fötts tidigare än 10 veckor (70 dagar) före den beräknade tidpunkten för nedkomsten skulle förlängas så, att förlängningen av föräldrapenningen skulle utgöras av antalet vardagar mellan barnets faktiska födelse och den kalkylerade perioden, som börjar 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten.

4. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1997. Den ändring i sjukförsäkringslagen som gäller dagpenning för prematurers föräldrar och för adoptivföräldrar föreslås bli tillämpad om havandeskapet har upphört eller barnet har tagits i vård efter lagens ikraftträdande.

5. Lagstiftningsordning

Av de förslag som ingår i regeringens proposition innebär de ändringar som föreslagits i stadgandena om dagpenning att de gör det möjligt att bättre beakta de särskilda behov som uppstår i en familj vid adoption eller då ett barn föds för tidigt. Den ändring som föreslagits i fråga om den tidsmässiga inriktningen av faderskapspenningen för biologiska föräldrar gör det möjligt att med tanke på familjen ta ut faderskapsledigheten på ett mer ändamålsenligt sätt än vad som nu är fallet. Beaktandet av arbetstagares arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift

i fråga om förmåner som grundar sig på dagpenning förhindrar att ersättningsnivån för förmånen blir snedvriden i jämförelse med den inkomst som fås i form av lön.

Frågan om lagstiftningsordningen när det gäller de ändringar som anknuter till indexjusteringarna har vid ett antal tillfällen varit uppe till behandling i grundlagsutskottet, främst i anslutning till de tidigare stadgandena om när lagförslag kan lämnas vilande. Det avgörande har i dessa fall varit huruvida de föreslagna ändringarna innebär en sådan försvagning av det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet, att förslaget har kunnat lämnas vilande i enlighet med det dåvarande 66 § 7 mom. riksdagsordningen. Efter att den reform som gäller de grundläggande fri- och rättigheterna trätt i kraft bör det bedömas om ändringarna innebär sådant intrång i den grundläggande utkomsten som avses i 15 a § 2 mom. regeringsformen, att propositionen borde behandlas i grundlagsordning. Vad beträffar indexjusteringarna har grundlagsutskottet efter reformen gällande de grundläggande fri- och rättigheterna främst tagit ställning till den lagstiftning som avser revidering av de privata branschernas arbetspensionssystem.

Med tanke på lagstiftningsordningen intar 15 a § 2 mom. regeringsformen en central ställning. I detaljmotiveringen till regeringspropositionen som gäller detta stadgande konstateras att begreppet grundläggande utkomst i sig är oberoende av den gällande sociallagstiftningen. Avsikten med stadgandet har således inte varit att trygga enskilda förmåner eller att bevara nivån på dessa förmåner, som för närvarande regleras genom vanliga lagar. Då man bedömer huruvida den grundläggande utkomsten är tillräcklig, är det enligt motiveringen till regeringens proposition av betydelse huruvida en person enligt en helhetsbedömning av de lagstadgade systemen för utkomstskyddet och hans situation i övrigt, t.ex. familjeförhållandena, har förutsättningar att erhålla sin utkomst oberoende av att de normala utkomstmöjligheterna har försvagats på grund av en sådan omständighet som nämns i stadgandet. Sådana ändringar i lagstiftningen, som innebär ett väsentligt ingrepp i det skydd för den grundläggande utkomsten som tryggas på ovan nämnt sätt, motsvarar inte förutsättningarna i 15 a § 2 mom. regeringsformen. Om minimibeloppet av sjukdagpenningen och moderskaps-, faderskaps- och

föräldrapenningen samt specialvårdspenningen stadgas i lag. En ändring av beloppet förutsätter en ändring av lagen. Minimibeloppet av rehabiliteringspenningen höjs så att det motsvarar det ändrade indexet enligt lagen om pension för arbetstagare. Som ett ovan nämnt väsentligt ingrepp kan inte enbart betraktas det att indexjusteringen inte blir gjord. Denna synpunkt har bekräftats i många av grundlagsutskottets utlåtanden.

I regeringens proposition ingår inte några förslag som försvagar den grundläggande utkomst som avses i 15 a § 2 mom. regeringsformen. På grund av detta kan lagförslagen behandlas i normal lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 23 § sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 23 § 1—4 mom. sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63), dessa lagrum sådana de lyder 23 § 1 mom. i lag av den 28 december 1990 (1324/90) och 23 § 2—4 mom. i lag av den 30 december 1992 (1653/92), som följer:

23 §

Rätten till moderskapspenning uppkommer tidigast 50 vardagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, om den försäkrade inte är i förvärvsarbete eller annat arbete utanför hemmet. Härvid upphör moderskapspenningsperioden då förmånen har betalats för 105 vardagar. I annat fall uppkommer rätten till moderskapspenning senast 30 vardagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten och upphör då 75 vardagar förflutit från den beräknade tidpunkten för nedkomsten, denna dag medräknad. Har havandeskapet upphört tidigare än 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, uppkommer rätten till moderskapspenning med avvikelse från vad som sägs i första meningen, vid havandeskapets slut och upphör då förmånen har betalats för 105 vardagar.

Föräldrapenning betalas till barnets moder eller fader från utgången av moderskapspenningsperioden tills 263 vardagar har förflutit från periodens början, den första utbetalningsdagen medräknad. Den tid för vilken föräldrapenning betalas förlängs med 60 vardagar, då två eller flera barn har fötts samtidigt. Har moderskapspenningsperioden i enlighet med 1 mom. börjat tidigare än 50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, förlängs den tid för vilken föräldrapenning betalas med så många var-

dagar som moderskapspenningsperioden har börjat tidigare än 50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten.

En försäkrad som avses i 21 § 3 mom. har rätt till faderskapspenning som betalas för 6 vardagar antingen under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden. Dessutom betalas faderskapspenning för minst 6 och högst 12 vardagar under moderskapspenningsperioden. Till en fader som fullgör värnplikt i aktiv tjänst eller fullgör vapenfri tjänst eller som i egenskap av reservist eller lantvärnsmän är i försvarsmaktens tjänst eller till en fader som fullgör civiltjänst betalas faderskapspenning på motsvarande sätt för den tid under vilken han har semester eller faderskapsledighet. Faderskapspenningen är härvid lika stor som det minimibelopp som avses i 22 § 1 mom.

På grund av vården av adoptivbarn betalas föräldrapenning till en försäkrad som avses i 21 § 4 mom. eller till hans make för varje vardag under vilken vården fortgår tills 234 vardagar har förflutit från barnets födelse, dock för minst 180 vardagar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997 och den tillämpas om havandeskapet har upphört eller barnet har tagits i vård efter lagens ikraftträdande..

2.

Lag

om undantagstillämpning av 31 § lagen om rehabiliteringspenning

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Utan hinder av vad som i 31 § lagen om rehabiliteringspenning (611/91) stadgas om en årlig indexjustering av rehabiliteringspenningen, görs inte någon indexjustering 1997

beträffande det i 14 § 3 mom. avsedda minimibeloppet för rehabiliteringspenningen.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997 och gäller till utgången av 1997.

3.

Lag**om beaktande av arbetstagares arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift i fråga om vissa dagpenningar**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §
Om genom lag eller förordning stadgas eller genom statsrådets beslut bestäms att i beloppet av dagpenning eller motsvarande förmån skall beaktas de arbetsinkomster som en person fått i arbets- eller tjänsteförhållande, skall från dessa arbetsinkomster eller från den förmån som utbetalas avdras 4,5 % år 1997.

2 §
Närmare stadganden om tillämpningen av denna lag utfärdas av väderbörande ministerium.

3 §
Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Helsingfors den 4 oktober 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister
Sinikka Mönkäre

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras 23 § 1—4 mom. sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63),
 dessa lagrum sådana de lyder 23 § 1 mom. i lag av den 28 december 1990 (1324/90) och
 23 § 2—4 mom. i lag av den 30 december 1992 (1653/92), som följer:

Gällande lydelse

23 §

Rätten till moderskapspenning, uppkommer tidigast 50 vardagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, om den försäkrade inte är i förvärvsarbete eller annat arbete utanför hemmet. Härvid upphör moderskapspenningsperioden då förmånen har betalats för 105 vardagar. I annat fall uppkommer rätten till moderskapspenning senast 30 vardagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten och upphör då 75 vardagar förflutit från den beräknade tidpunkten för nedkomsten, denna dag medräknad. Har havandeskapet upphört tidigare än 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, börjar moderskapspenningsperioden vid havandeskapets slut.

Föräldrapenning betalas till barnets moder eller fader från utgången av moderskapspenningsperioden tills 263 vardagar har förflutit från periodens början, den första utbetalningsdagen medräknad. Den tid för vilken föräldrapenning betalas förlängs med 60 vardagar, då två eller flera barn har fötts samtidigt.

En försäkrad som avses i 21 § 3 mom. har rätt till faderskapspenning som betalas för 6 vardagar antingen under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden. Dessutom betalas faderskapspenning för minst 6 och högst 12 vardagar i samband med barnets födelse.

Föreslagen lydelse

23 §

Rätten till moderskapspenning uppkommer tidigast 50 vardagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, om den försäkrade inte är i förvärvsarbete eller annat arbete utanför hemmet. Härvid upphör moderskapspenningsperioden då förmånen har betalats för 105 vardagar. I annat fall uppkommer rätten till moderskapspenning senast 30 vardagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten och upphör då 75 vardagar förflutit från den beräknade tidpunkten för nedkomsten, denna dag medräknad. Har havandeskapet upphört tidigare än 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, *uppkommer rätten till moderskapspenning, med avvikelse från vad som sägs i första meningen,* vid havandeskapets slut och upphör då förmånen har betalats för 105 vardagar.

Föräldrapenning betalas till barnets moder eller fader från utgången av moderskapspenningsperioden tills 263 vardagar har förflutit från periodens början, den första utbetalningsdagen medräknad. Den tid för vilken föräldrapenning betalas förlängs med 60 vardagar, då två eller flera barn har fötts samtidigt. *Har moderskapspenningsperioden i enlighet med 1 mom. börjat tidigare än 50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, förlängs den tid för vilken föräldrapenning betalas med så många vardagar som moderskapspenningsperioden har börjat tidigare än 50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten.*

En försäkrad som avses i 21 § 3 mom. har rätt till faderskapspenning som betalas för 6 vardagar antingen under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden. Dessutom betalas faderskapspenning för minst 6 och högst 12 vardagar *under moderskapspenningsperio-*

Gällande lydelse

Till en fader som fullgör värnplikt i aktiv tjänst eller fullgör vapenfri tjänst eller som i egenskap av reservist eller lantvärnsman är i försvarsmaktens tjänst eller till en fader som fullgör civiltjänst betalas faderskapspenning på motsvarande sätt för den tid under vilken han har semester eller faderskapsledighet. Faderskapspenningen är härvid lika stor som minimidagpenningen.

På grund av vården av adoptivbarn betalas föräldrapenning till en försäkrad som avses i 21 § 4 mom. eller till hans make för varje vardagar under vilken vården fortgår tills 234 vardagar har förflutit från barnets födelse, dock för minst 100 vardagar.

Föreslagen lydelse

den. Till en fader som fullgör värnplikt i aktiv tjänst eller fullgör vapenfri tjänst eller som i egenskap av reservist eller lantvärnsman är i försvarsmaktens tjänst eller till en fader som fullgör civiltjänst betalas faderskapspenning på motsvarande sätt för den tid under vilken han har semester eller faderskapsledighet. Faderskapspenningen är härvid lika stor som *det minimibelopp som avses i 22 § 1 mom.*

På grund av vården av adoptivbarn betalas föräldrapenning till en försäkrad som avses i 21 § 4 mom. eller till hans make för varje vardag under vilken vården fortgår tills 234 vardagar har förflutit från barnets födelse, dock för minst 180 vardagar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997 och den tillämpas om havandeskapet har upphört eller barnet har tagits i vård efter lagens ikraftträdande.
